

WEBINAR STADSBOSSEN

Gemodereerd door Audrey Coert (landschapontwerper en partner bij Urbis, bureau voor stadsontwerp en lid van de commissie Vakontwikkeling van de NVTL) en Jan Janse (landschapsarchitect en senior adviseur landschap en cultuurhistorie bij Staatsbosbeheer en bestuurslid van de NVTL)

NVTL commissie Vakontwikkeling organiseerde 24 juni een webinar over stadsbossen. Kan de bossenopgave ook een plek krijgen in de stad, de plek waar natuur en groen het hardst nodig zijn voor mensen en milieu? We doen dit op drie schaalniveaus. Allereerst lokaal, ten tweede op het niveau van de stad en wijk voor de gemeenschap en als laatste voor alle stedelijke gebieden en stedelijke bewoners.

Lokaal

Op buurt en wijkniveau

Op stadsniveau en meer

Jean-François Gauthier, Daan Bleichroth en Harry Boeschoten zijn de drie sprekers in dit webinar.

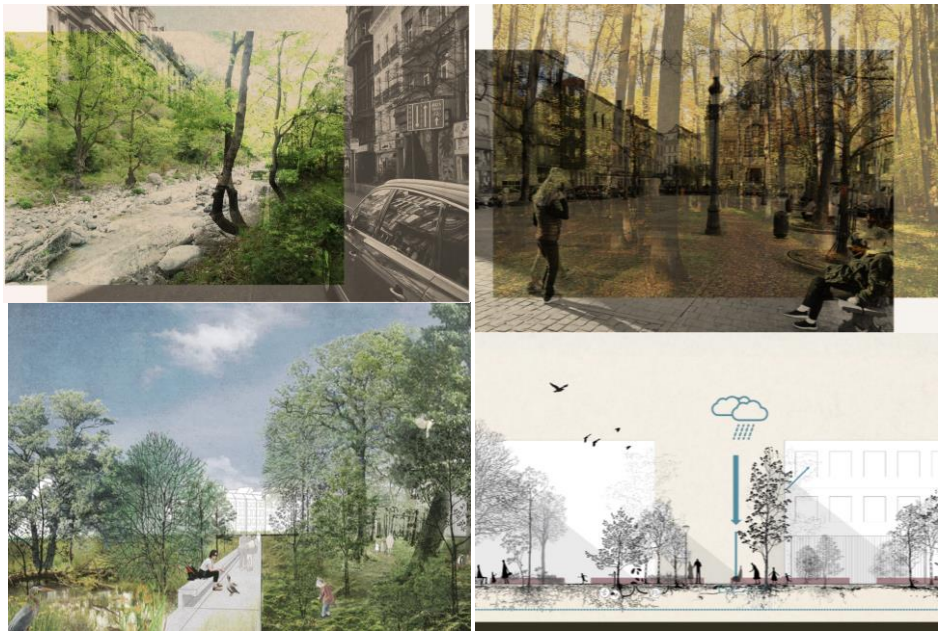
Jean-François Gauthier, oprichter van bureau Sylva, is afgestudeerd op Urban Forestry, een benaderingswijze waarbij stad als extreem milieu wordt benadert en een uitgekend beplantingsplan een natuurlijk systeem in de stad kan ontstaan waarbij biodiversiteit en verkoeling naast een aangener leefklimaat de doelen zijn.

Belangrijkste ontwerpuitgangspunt is dat hetgeen wat wordt aangebracht in een systeem fungeert: het moet zonder menselijk ingrijpen voortbestaan en vermeerderen en uitgroeien. Dit wordt nauwgezet gemonitord i.s.m. de universiteit Leiden en Naturalis. Vochttoestand, temperatuureffecten, gebruik en natuurontwikkeling in bodem en beplanting worden nauwgezet onderzocht. Op verschillende aspecten is berekend dat de investering van het project in Den Haag zich binnen 10 jaar al terugverdient.

Bijzonder is de wetenschappelijke benadering van de projecten waarbij wetenschap en ontwerper nauwgezet met elkaar samenwerken.

Trees First In het ontwerp zijn bomen zo geplant dat ze via het ondergrondse systeem van boomwortels met elkaar worden verbonden. het bodemleven zal toenemen en de biodiversiteit zal boven en onder de grond gedijen. De boomsoorten zijn zorgvuldig gekozen om de stedelijke omstandigheden te weerstaan. het beplantingspalet is geïnspireerd op de duinboshabitat waar vergelijkbare omgevingscondities te vinden zijn.

Op het Slachthuisplein wordt ruimte en tijd gegeven voor natuurlijke verjonging en bosopvolging. Het zal een schuilplaats zijn voor paddenstoelen, symbiotische bacteriën, planten, korstmossen, mos en dieren die eromheen leven; een nieuwe biodiversiteit te ontdekken in het hart van de wijk Laak.

Collage van projectverbeelding bron bureau Sylva

Daan Bleichroth is opgegroeid met natuur; hij kon als jonge jongen zelfstandig de weilanden en bossen in en zette zich al op de basisschool samen met vriendjes in om een boom in de buurt te redden waarin ze speelden en die helaas toch gekapt werd. Die eerste zaadjes kwamen tot volle wasdom toen hij in contact kwam met een jongetje in Asterdam dat nog nooit in een bos was geweest. Daarnaast werd hij geraakt door een TED-talk in 2014 van Shubhendu Sharma, topman bij Toyota en eco-ondernemer, waarin hij vertelde hoe hij door een specifieke manier van bosaanplant in een stedelijke context versneld het resultaat bereikte waar een natuurlijk bos 100 jaar voor nodig heeft.

Daan haalde hem naar Nederland en realiseerde in Zaandam het eerste Tiny Forest in 2015. Voor de natuur, maar vooral ook voor kinderen waarvan 2/3 in de stad woont en normaliter niet in een bos komt. Uit onderzoek blijkt dat jongeren die opgroeien met de natuur worden ook later actief zijn in de natuur. Centraal staat het kennismaken met natuur door kinderen in de stad. In een hoge dichtheid worden bomen met kinderen en ouders aangeplant op een klein oppervlak van 200 m² met inheems plantmateriaal.

Onlangs heeft onderzoek van de WUR environmental research uitgewezen dat in het tiny forest in Zaandam jaarlijks 127.5 kg CO₂ wordt opgeslagen, 636 diersoorten en 298 plantensoorten voorkomen. Ook de vastgehouden hoeveelheid water is immens en de hittestressreductie is ook enorm. Buiten het bos was het 40°C, in het bos 17°C op de bodem. De effecten op gezondheid in de directe omgeving en de verbetering van de luchtkwaliteit zijn eveneens onderzocht.

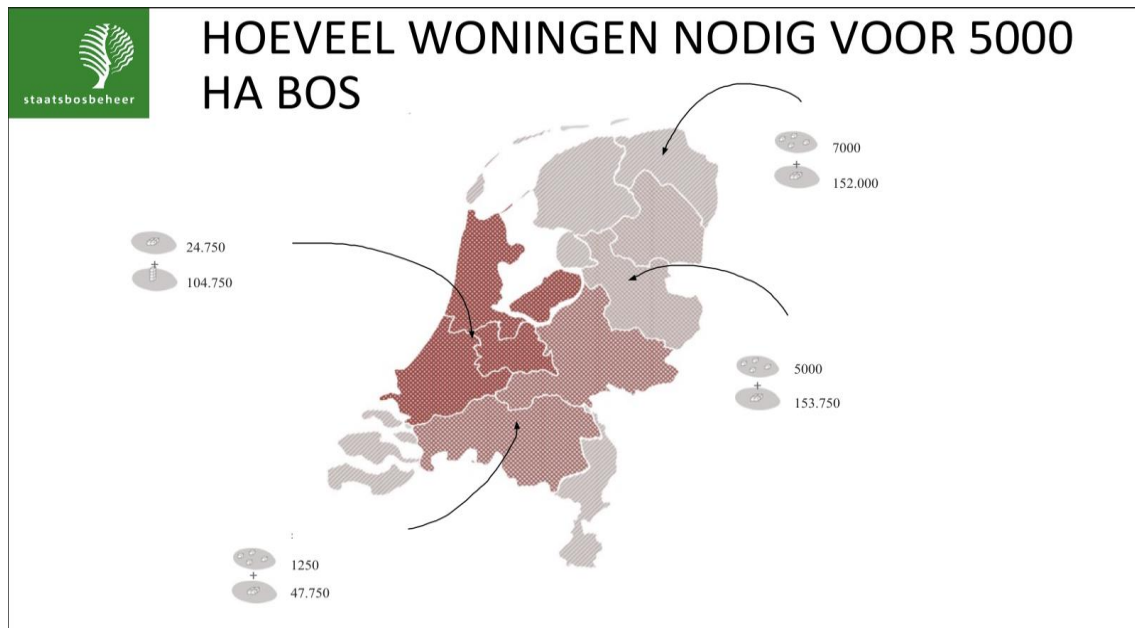
Tiny Forest in Zaandam. Foto: WUR

Harry Boeschoten is projectdirecteur Groene Metropool. De Groene metropool is het programma van Staatsbosbeheer om te werken aan een verbinding via groen en water tussen ieders voordeur en grote natuurlijke eenheden. Kortom: tussen voordeur en Veluwe. Het vestigingsklimaat in steden neemt toe met een groener karakter. Dat is belangrijk vanwege gezondheid en leefkwaliteit in stedelijke gebieden maar meer groen en water helpt ook in het kader van klimaatadaptatie. Ook voor sociale cohesie, wateropvang, hittestress en de mogelijkheden om te sporten en te bewegen spelen groene netwerken een rol. Corona heeft de behoefte aan groen en ommetjes nog eens aangetoond. Het recreatiepatroon is aangepast. Natuur naar de mensen brengen is noodzakelijk. In enkele generaties van kinderen zie je dat de actieradius door allerlei factoren verkleind is. Kinderen komen niet meer in de natuur, wat voor gezondheid en leefkwaliteit nadelige effecten heeft. Een groen netwerk is een basisvoorziening, net als elektriciteit, water en riool een nutsvoorziening.

Probleem is echter tot nu toe, ook in het kader van de nodige verstedelijking die de druk op bestaand groen zal doen toenemen, dat we in plekken denken (parken, plantsoenen) i.p.v. in groene netwerken. Planning en verantwoordelijkheid voor groen houdt op bij de grenzen, i.p.v. dat we grensoverschrijdend denken aan het geheel wat nodig is. We hebben vaak last van de 'topografische ziekte' en moeten meer 'dansen door de schalen heen' om tot goede oplossingen te komen.

Daar hebben we samenwerking voor nodig. Staatsbosbeheer heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de haalbaarheid van stadsbossen in dit kader. Bekend is dat bos veel meer mensen kan herbergen zonder de beleving van natuur van de gebruiker te beïnvloeden. Bureau HNS heeft een toolbox ontwikkeld en doorgerekend hoe verstedelijking met een

versterking van het groene netwerk kan samengaan en hoe dit gefinancierd kan worden met behulp van verschillende verstedelijkingsmodellen. De bossenstrategie met 10% meer bos in Nederland is ook voor de stad een kans.

Bos in de stad is hierbij goed haalbaar gebleken. Gekeken is hoeveel woningen er benodigd zijn voor de toevoeging van 5000 ha bos per provincie. De bedoeling is dat de komende tijd Staatsbosbeheer en partners met deze toolbox ook actief met steden aan de slag gaan om dit te integreren in de verstedelijkingsopgaven. Zo kan niet alleen iedereen een passende woning krijgen maar is deze ook aangesloten op een groen netwerk wat tot gezonde mensen leidt en de stad leefbaar houdt.

Uit de chat en de vragen blijkt grote betrokkenheid bij het thema bos in de stad.